

GAZETA TRANSILVANIEI.

Gazet'a ese de 2 ori: Mercuria si Duminec'a, F6i'a, candu concedu ajut6riale. — Pretiulu: pe 1 anu 10 fl., pe 1/4 3 fl. v. a. Tieri esterne 12 fl. v. a. pe unu anu s6u 2 1/3 galbini mon. sun6t6ria.

Anulu XXXIII.

Se prenumera la postele c. r., si pe la DD. corespondenti. — Pentru serie 6 cr. Tacs'a timbrala a 30 cr. de fiacare publicare.

Nr. 49.

Brasiovu 9 Iuliu 27 Iuniu

1870.

MONARCHIA AUSTRO-UNGARICA.

Transilvania.

Brasiovu 8 Iuliu 1870.

La situatiunea interna, care a ajunsu la culmea confusiunei necsului dramei tragice, avemu se inregistramu inainte de t6te amaratiunea animei romaniloru din intr6g'a Ungaria, pe care o simtu cu indignatiune pentru tractarea cea contemptiva si novercala a natiunei romane c6 atare. Ac6sta amaratiune se descoperi si inaintea corpului legislativu in siedinti'a din 4 Iuliu din camera dep. in Pest'a, unde bravulu dep. romanu d. Sig. Borlea, vorbindu in contra proiectului regimului pentru organizarea municipalorulu, care ne amenintia nationalitatea, accentu6 neintrerupt'a tractare mastera a romaniloru din partea legislatiunei maghiare, aratandu-si dorinti'a de a ved6 o lege respectiva deosebita pentru Transilvani'a, 6r' nu numai singuru pentru fundulu regiu. C6 mazerea in parete, asia nu se lipesce nici o pretensiune indreptatita a romaniloru de simtiulu celu antagonu si respingatoriu alu maioritatii maghiare maiestrite, in parte prin cele mai strig6t6rie coruptiuni, pentruc6 se p6ta ignor6 orice pretensiuni nationali in fav6rea maghiarisarei. —

Alta sag6ta, de care orcum sangera anim'a romanului, e ignorarea si preterirea lui la orice denumiri in posturi. E strig6t6ria la ceriu si nedreptatirea, ce o comise acum min. de justitia cu pr6ps6t'a denumire la localizarea protoc6leloru funduarie in Transilvani'a, unde intre 48 comisari denumiti, nu aflamu decatu unu singuru nume romanu: Nicolau Blasianu, si intre 50 actuari cl. I, 6r' numai 2 insi, pe candu nu se mai p6te dice, cumca romanii n'ar av6 inteligentia de ajunsu; apoi intre 74 actuari de cl. II 6r' numai 4, se lasamu, ca la curtile supreme si la ministeria nici unu nume de romanu nu se mai citește intre t6te cate n6ue denumiri! Si totusi e egale indreptatire?! —

Nici prin minte nu ne ar' trece a face asemeni imputatiuni, d6ca nu s'ar falsifica opiniunea publica europ6na prin presa, ca nici intr'unu statu nu se practis6za mai bine egale indreptatire si libertatea decatu in Ungari'a, tocma candu o natiune mai numerosa decatu t6te celelalte in Transilvani'a se ignor6za intru atata!!!

Inaltiate imperate!

Multu insetamu de dreptate!

Romanii din Banatu si Ungari'a se vedu intocma tractati si de forti'a intrigeloru la alegeri, incatu partit'a nationala romana din cerc. Oravitiei se afl6 silita a reman6 pasiva, fara a mai si lua parte la alegerea dep. de Oraviti'a, din cauza, ca atatu deregatorii si lucratorii calei ferate de statu, catu si cei din comitetu, s'au pusu in capulu partitei suprematis6t6rie, si apoi s'au mai pusu in scena midiol6cele de coruptiune in unele comune romane, si facia cu aceste fortie socotescu, cu toti romanii din Banatu, Bihari'a si Maramuresiu, cumca a sositu timpulu, c6 se puna capetu la lupt'a cea indesi6rta, pana candu dusmanii politici ai natiunei romane se mai afla cu forti'a in mana, in contra careia nu mai poti usa cu libertate dreptulu competentu, ca nu poti esi la nici unu capetaiu cu pretensiunile nat., de ar' fi c6 s6rele de luminate. Pana

candu dara se recrut6za si deputati si oficiali exclusivu numai din cercurile maghiare, nu au sperantia de vreo intielegere, la c6re romanulu banati6nu ader6 si se arat6 inca in an. 1860 resolutu a merge la diet'a din Pest'a sperandu, ca va fi cu potintia vreo intielegere, cu t6te, ca pusera protestu in contra incorporarei Banatului la Ungari'a. Speranti'a de cointielegere li a disparutu si loru si dupa cum scrie unu reportoriu in „Osten“, romaniloru din Banatu nu le remane alta indereptu, decatu a se reint6rce la punctulu manecarei, asteptandu, pana candu se voru arat6 momente mai favoriti6rie pentru realizarea dorintieloru loru nationale indreptatite. —

Banatienii, dice coresp., redicara semnalulu pentru pasivitatea romaniloru din Ungari'a. Ce voru dice suprematistii la ac6sta manifestare de amaratiune a unei intregi natiuni de 3,000.000 suflete de sub cor6n'a St. Stefanu? si inca o natiune, cu care maghiarulu e avisatu de s6rte a traf in cea mai sincera fratietate! —

Nu suntemu pentru pasivitatea absoluta; ci se ne grupamu cu poteri unite in reuniuni pe langa una s6u alta ideea salutaria inaintarei si desvoltarei n6stre cu cea mai resoluta activitate, ca-ci numai asia potemu astepta cu succesu momentele fericirei. —

Brasiovu 25 Iuniu v. Privitoriu la concursese pentru profesori la gimn. rom. din Brasiovu primimu urmat6riese spre publicare:

Atentiune la padirea prescripteloru statutului organicu alu besericeii ortodoxe orientale.

Dupa pracs6a antestatutaria alegu pe profesorii si invetiatorii dela sc6lele romanesce din Brasiovu reprezentantiele besericeiloru St. Nicolae si a celei din cetate, dupa legamentul loru; 6ra acuma, de candu au intratu in activitate statutulu organicu, s'au schimbatu lucrurile, ca dreptulu de a alege pe profesori si pe invetiatorii nu mai compete reprezentantieloru, respective comiteteloru parochiale, ci sinodeloru parochiale in intielesulu § 8 p. 2 din statutulu organicu.

Asia dara asteptamu, cu totu dreptulu, ca profesorii, pentru cari s'au scrisu concursu, se voru alege dupa prescriptele statutului organicu, concurendu la actulu de alegere amend6ue sin6dele. Mai incolo asteptamu, ca comitetulu scolariu va escrie mai curendu concursu si pentru ocuparea postului de directoru, care este vacantu de 6 luni de dile, si -si la actulu de alegere pentru acestu postu se va urm6 dupa prescriptele statutului organicu. —

Organismulu diplomaticu alu Romaniei.

Inainte de an. 1834, adica inainte de regulamentulu organicu, principii Romaniei si Moldovei tieneau comunicatiune deadreptulu cu P6rt'a si cu puterile esterne, servinduse numai de unu secretariu intimu pentru t6te neg6tiale loru interne si esterne, pe care lu alegea dupa placu. Regulamentulu organicu introdusu in 1834 dede secretariloru acestora unu caracteru oficialu, numindui postelnici. Acesti postelnici erau unu feliu de ministeriu generalu, in care se concentr6 toti rami administratiunei interne si esterne, pana candu in fine conventiunea dela Parisu din 1858 aduse in vi6tia ministerie responsabile. Asia in Februaru 1859 se

form6 min. de esterne, danduse urmatoriulu cercu de activitate: cestiunile confinariie, estradarile, proiecte si conventiuni cu poterile straine, cause comerciale, pe catu se afla sub intrebare interesele suditiloru straini, tractate de comerciulu si navigare, protectiunea comerciului romanu in strainatate, emiterea pasp6rteloru pentru tieri straine, legalizarea transferiloru, cestiunile de ereditate ale strainiloru, falimentele loru s. c. l., in fine administratiunea porturiloru dunarene, precum si agentiele politice ale Romaniei din strainatate, t6te acestea se tienu de resortulu min. de esterne.

Romani'a are pana acum 10 porturi: Brail'a, Galati, Ismailu, Turnu-Severinu, Giurgiu, Olteniti'a, Bechetu (?), Calafatu si Stirbeiu.

Agentie romane in strainatate se afla 4: in Constantinopole, in Parisu, totuodata si pentru Angli'a si Itali'a, in Vien'a totuodata si pentru Prusii'a, Rusii'a si in Belgradulu Serbiei. In Varn'a si in Tulcea suntu agentie comerciale romanesce.

Dupa bugetulu pentru an. 1870 ministr. de esterne trage unu salariu anualu de 18.000 franci. Agentulu politicu din Constantinopole 22.000 fr. salariu si 27.800 fr. bani de reprezentatiuni; agentii dela Vien'a si Parisu au cate 22.000 fr. salariu si cate 11.750 fr. bani de reprezentatiune; agentulu din Belgradu are numai 15.000 fr. salariu si 6000 fr. bani de reprezentatiune. Intregulu bugetu alu acestui min. sta din 668.658 franci, din cari 200.000 fr. se intrebuinti6za pe spese diplomatice si de presa.

Mai t6te poterile Europei suntu reprezentate in Romani'a. Consulatulu celu mai vechiu e celu rusescu, care se asiedia in anulu 1782; dupa acesta urm6 nemidiulocitu consulatulu austriacu; Francii'a tramise sub prim'a republica unu consulu la Romani'a, 6r' Angli'a fund6 consulatulu din Bucuresci in 1802.

Corpulu diplomaticu si consulariu in Romani'a are statulu urmatoriu: Austri'a are unu agentu politicu si consulu generalu in Bucuresci si cate unu consulu in Galati, Brail'a si Iasi. Francii'a unu agentu si consulu generalu in Bucuresci si cate unu consulu in Brail'a, Galati si Iasi c6 si Angli'a. Americ'a unu consulu generalu in Bucuresci si unu consulu in Galati, Itali'a asemenea. Belgiu unu consulu gen. in Bucuresci si consuli in Galati; si Brail'a, intocma si statele nord-americeane. Dani'a unu consulu la Galati, Hamburgulu in cetatile hansasiane totu asia, Olandi'a unu consulu gen. in Bucuresci, Grecii'a unu consulu in Bucuresci si Iasi, Rusii'a unu agentu si consulu gen. in Bucuresci, consuli in Galati, Ismailu si Iasi, Serbi'a unu consulu in Bucuresci, Svedii'a unu consulu in Galati, federatiunea germana de nordu, dupa „Osten“, are unu agentu si consulu gen. in Bucuresci si unu consulu in Iasi.

La aceste date amu dor6 c6 se vedemu o rubrica in asemnata intru reprezentarea Romaniei in afara, fiinduca altfelu pusdin'a de agenti din Romani'a previnu si falsifica opiniunea publica cu totu felulu de informatiuni sinistre, fabricate in interesulu planuriloru, ce le au comitentii estoru mandatari. Numai Europ'a se fia bine informata si castigata a sprijini caus'a romana pentru necesitatea eesistentiei ei politice la cumpan'a dr6pta europ6na si amu reesitu preste pericolulu amenintiarei eesistentiei nationale; — de acea Romani'a are se priv6sca

lutu filologu la fac. fil. de 3 ani, portare morale si politica nepetata.

2. Profesoru de limb'a si literatur'a franceza la scól'a comerciale reale, gimnasiu si clasa IV-a de fete cu 800 fl. si tóte conditiunile de susu.

3. Profesoru de geografia si istoria la scól'a reala si comerciala totu cu acelasi salariu si avantajie, se mai cere aici unu absolutoriu specialu dela o academia comerciala publica despre sciinti'a in specialitatile acestea. Pentru toti 3 anulu primu va fi provisoriu, ér' depunendu cu succesu essamenulu dupa §-lu 122 p. 9 din stat. org. bes. din 1868 voru trece cá ordinari computandulise si anulu provisoriu la pensiune. — Totuodata se escrie concursu si pentru pedelu cu 200 fl., cortelu liberu si lemne de arsu. Petitiunile cu atestatele se tramitu pana in 15/27 Augustu 1870 la efori'a scól'eloru centrale gr. or. in Brasiovu. (Nr. 63 10/22 Iuniu). —

— Altu concursu se escrie pentru unu profesor ordinariu si unu suplentu la gimnasiulu romanu gr. or. din Bradu c. Zarandului, celu d'antaiu cu 6, alu doilea cu 500 fl. si dreptulu de a inainta in salariu. Terminulu e pana la 20 Iuliu c. v. Purtare morala, limb'a romana, cursulu filosoficu, scientiele matematice reale séu ale limbeloru clasice la vreo universitate, ori servitiu in altu gimnasiu publicu cá profesor ori suplentu, se se documenteze, séu ca a maturisatu cu succesu bunu si absolvitu cursulu clericalu pedagogicu la institutelu rom. gr. or. Concurselu se adreséza la d. prota Moise Lazaru, pres. com. repres. gimn. —

— **Pentru oleri.** Contumaciele prin mandatulu r. min. ung. din 21 Iuniu Nr. 12.263 suntu avistate a intocmi astfeliu contumaciarea oiloru, incatu se nu suferé din caus'a pasiunei dauna nici primavér'a nici tómn'a, candu se mana la zahana. Restimpulu perioadei de contumacia de 10 dile, incepe dela diu'a insinuarei pentru contumacia de pe teritoriulu pasiunei de dincolo. —

— Drumulu de feru Clusiu-Oradea se va deschide numai pe la prim'a Augustu. Pana la Copsi'a mica la Mediasiu drumulu inca se prepara incatu si pentele s'au aplicatu si a venitu si unu locomotivu. Calea dela podulu Pischii la Petrosieni inca s'a deschisu. —

— (Statistic'a trupeloru din Ungari'a si Transilvani'a.) In Ungari'a suntu 17 regimente de infanteria cu 51 batalióne, 2 batalióne de venatori, 18 regimente de cavaleria cu 108 escadróne, 2 regimente de artileria cu 30 baterie, 2 artilerie de fortaréti cu 6 companie, unu batalionu de geniu, unu batalionu de pioniri, 6 despartimente sanitarie si comand'a a nóu'a de carausia. In Transilvani'a suntu 4 regimente de infanteria cu 12 batalióne, 2 batalióne de venatori, 2 regimente de cavaleria cu 12 scadróne, unu regimentu de artileria cu 6 baterie si un'a compania artileria de fortaretia. —

Statisticu. Poporatiunea intréga a com. **Solnocului interioru** dupa catagr. nóua e de 139.262 suflete (cu 18.659 mai multu cá in an. 1857) si adica 71.113 barbati si 68.149 femei. —

Pe singuratecele cercuri se imparte popor. in urmatoriulu modu:

Cerculu Bálványos-Váralya 6838 barbati si 6636 femei; cerculu Becleanu 7284 b., 6837 f.; cerculu Desiu 4738 b., 4648 f.; cerculu Olpretu (Alparetu) 4707 b., 4449 f., cerculu Surducu 4566 b., 4432 f.; cerculu Vadu 4398 b., 3960 f.; cerculu Kaczkau 6674 b., 6409 f., cerculu Lapusulu ung. 12.361 b., 11.917 f.; cerculu Kófark 5730 b., 5626 f.; cerculu Retégu 8139 b., 7950 f.; cetatea libera reg. Gherl'a (Armenopole, Sz.-Ujvár) 2950 b., 2838 f., la olalta 5188; cetatea Desiu 2950 b., 2838 f., cu totulu 5788. —

Cerculu inf. alu comitatului **Dobocci** are 47.698 locuitori, intre cari 24.077 barbati, 23.621 femei; dupa confesiune 868 rom. cat., 25.615 gr. cat., 8348 gr. or., 4010 luterani, 7603 reformati, 18 unitari, 1208 israeliti. Din ceealalta parte nu avem date secure. —

Poporatlunca in multe orasie din Ungari'a si Transilvani'a. Pest'a are 200.828 locuitori fara soldati; in an. 1857 avea 131.705 suflete, Bud'a si Bud'a vechia 70.780, cu 15.540 mai multu cá in 1858; Aradu 31.796, Bartfeld 5513, Bösing 4284, Bries 11.957, Buggancz (Bakabánya) 3026, Eisenstadt 2475, Elisabetopole 2650, Epe-

riesiu 10.846, Felsóhánya 6002, Cinci Ecclesie 23.969, Göllnitz 5205, Strigoniu 9223, Oradea mare 29.240, Güns 7428, Alb'a Iuli'a 7822, Osiorheiu de Kézdi 4427, Késmark 3938, Clusiu 25.080, Sibiu 18.998, Sibielu 3073, Comaromiu 12.688, Kremnitz 8410, Königsberg (Ujbánya) 4324, Mocsioniu (Oedenburg) 21.146, Posioniu 46.544, Iaurinu 20.252, Ocn'a Sibiuului 4225, Szatmár-Németi 18.577, Sepsi-Szt.-György 4354, Skalitz 5732, St. Georgiu fara soldati 3012, Turd'a 9261, Trencsinu 3940, Hunidór'a (Vajda-Hunyad) 2748. —

Bibliografia. „Actele sinodului arhidiecesei gr. or. din Ardélu tienutu la an. 1870“ au esitu de sub tipariu conformu conclusului sinodalu. DD. cari le prenumerara inainte, le voru primi acum indata; pentru ceilalti doritori se afla de vendiare in tipografi'a arhidiecezana cu pretulu de 50 cr. v. a., dupa „Tel. R.“ —

„Societatea pentru invetiatur'a poporului romanu.“ Fóia mensuale pe Maiu Nr. 2, Bucuresci, tipogr. C. Petrescu. c. etc. I. Busnea piati'a teatrului 1870, cuprinde: Actele societatii adica regulamentul societatii si sectiunile séu subcomitetele pentru invetiatur'a poporului rom. cu data constituirilor loru si cu numele membrilor. Din aceste vedemu, ca societatea acésta are o activitate fórte seriósa, si afundu bata-tória. Pana acum are vr'o 23 sectiuni séu sub comitete in 23 judecie séu prefecturi, care a buna séma voru avé redicate si agenture prin tóte comunele judecieloru — séu redicande — totu cu scopulu celu nobilu de a lumina poporulu. Ddieulu parintiloru si geniulu romanu se ajute; ér' adevératii romani se-si dè totu concursulu seu la asemenea societate. Fóia mai cuprinde:

1. Istori'a diverseloru sisteme de educatiune si metódeloru de invetiamentu la principalele popóre.

2. Invetiamentulu lecturii si metódele usitate la acestu invetiamentu de I. Badilescu.

3. Idei pedagogice I. C. Maximu.

Partea III. Enciclopedia populara.

1. Aerulu atmosfericu de Dr. C. Davila.

2. Instructiunea civica de B. Misiru.

3. Simbolulu credintiei (poesia) de C. Cretianu.

4. O nota privitória la istori'a nationale, care se va publicá sistematicu.

Partea IV. Diverse.

1. Art'a de a avé visuri placute. — Despre schimbarea positiuniloru. — Maxime — Culese de I. M. Riurénu. —

Mai nou. In 2 Iuliu d. Dr. Alexandru Mocioni tienù o cuventare celebrerima in contra proiectului in camer'a din Pest'a. Onóre natiunei si gratia eroului dilei!

In Romani'a in 23 abia se deschise siedinti'a si neaflanduse ministrii de facia se si redicá. In 24 Iuniu siedintia infocata. Bravii romani au luptatu pentru verificarea dep. alesi si dd. A. Arionu, C. Georgescu si Al. Candianu Popescu inca fura verificati in contra oponentiloru. Semne bune, déca nu se va face cumva o calcare de constitutia, ceea ce amenintia, ca-ce camer'a votá prelungirea siedintiei, inse numai ministrii mai vorbira si presied. camarei redicá siedinti'a in contra votulu camerei. Apucatura violenta. —

Diurnalele liberale din Vien'a pórtá frica din

primirea archiducelui Albrecht la Varsavi'a, ca o aliantia santa renascuta ne va aduce absolutismu. Scrisórea autografa ce o duse archiducele la imperatulu Rusiei, dicu, ca mirósa a reactiune. —

Metropolitulu Vancea mai pretinse in conciliu, cá intregu decretulu florentinu cu tóte clausele despre drepturile patriarhiloru orientali se se reproduca. Cardinalulu Pitra s'a juratu, ca nu va mai vorbi nici unu cuventu, care ar' poté stérni vreo simtire neplacuta in gr. cat. — Atata potere avé a 2-a cuventare a metropolitulu. Vom vedé efectele. —

Efectele nu potu se fia pe viitoriu prejudicióse nici conservarei ritulu si disciplinei besericee gr. cat., nici amesteculu, cu atatu mai pucinu dreptulu de coordinatiune a provinciei romane gr. cat. Déca Esc. Sa prin poterniculu seu cuventu in sindulu romanu a datu informatiune de ajunsu si despre incercarile de a se subordina provinci'a gr. cat. cu scopulu maghiarisarei, apoi speramu, ca r. catolicii nu voru mai cuteza a face statutu si a imparti cercuri de alegeri si pentru romanii gr. cat. pentru congressulu loru, ci voru pati cum patí patriarchulu latinu din Ierusalimu, care atacandu pactulu unirei dela Florenti'a, fù chiamatu la ordinea dilei, incetandu a mai vorbi. —

Nr. 4780—1870.

Escriere de concursu.

Dupace cu emisulu inaltulu ministeriu regiu ungrescu de interne din 19 Maiu anulu curgatoriu Nr. 8544 s'au aplaciatu concessiunea pentru a se redica o farmacia (apoteca) publica cu dreptulu personalu, in comun'a opidana Codlea (Zeiden), in conformitate cu acestu inaltu emisu

se escrie concursulu,

pentru a se da acestu dreptu personalu, cu terminu pana in 31 Iuliu anu curgatoriu.

Competitorii acestui dreptu au a-si dá cererile sale documentate prin atestatele de lipsa pana la terminulu susu defiptu, deadreptulu la acestu magistratu. —

Brasiovu 25 Maiu 1870.

3-3

Magistratulu urbanu si districtualu.

Asudatulu pitióreloru

se póte vindecá in restimpu de 8 pana in 12 ano, fara cá patimasiulu se fia impedecatu dela ocuparea sa dilnica in restimpulu ce intrebuintiéza midiolócele curarei.

Medicamentele ce facu de lipsa la acésta se afla la d. Fabik apotecariu in Brasiovu; Carl Müller apotecariu in Sibiu; Hermann Krauss negociatoriu in Fagarasiu; Binder apotecariu in Clusiu; Albert Jeney apotecariu in Tergulu Muresiu; Mauritiu de Biró apotecariu in Alb'a Iulia; Risdörfer apotecariu in Bucuresci.

Comandari deadreptulu se efectueaza indata cu întórcerea postei de catra comerciantu **M. Herz** in Presmeru (Tartlau) langa Brasiovu g. 8—12

CURSURILE

la bursa in 8 Iuliu 1870 sta asia:

Galbini imperatessi	—	—	5 fl. 81	cr. v. a.
Napoleoni	—	—	9 „ 70 ¹ / ₂	„
Augsburg	—	—	118 „ 35	„
London	—	—	121 „ 30	„
Impromotulu nationalu	—	—	68 „ 25	„
Obligatiile metalice vechi de 5%	—	—	59 „ 65	„
Obligatiunile rurale ungare	—	—	79 „ 75	„
„ „ temesiane	—	—	79 „ 20	„
„ „ transilvane	—	—	87 „ 25	„
„ „ croato-slav.	—	—	82 „ 50	„
Actionile bancei	—	—	716 „	„
„ creditului	—	—	255 „ 80	„

10.000
dileri la drumulu de feru
afla ocupatiune durabila la cladirea drumulu
de feru langa Sibiu pe langa una taca de
1 fiorinu v. a. pe di.
Insinuarile se facu in Sibiu afara de tranjamentu la
inceputulu drumulu spre Mediasiu.

Redactoru respundietoru

IACOBU MURESIANU.

Editatiunea: Cu tipariulu lui

IOANE GÖTT si fiu HENRICU.